

НЕЛЕТАЛНИ ОРЪЖИЯ

ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ РАШАВАНИ С ПОМОЩТА НА НЕЛАТАЛНИТЕ ОРЪЖИЯ

Напоследък въоръжените сили на редица страни са привлечани за участие в мироопазващи и мироналагащи операции като първата война в Персийския залив, операциите в Сомалия и бивша Югославия, събитията свързани с окупацията на Ирак след падането на режима на Садам Хусейн, антитерористичните кампании на руската армия в Северен Кавказ. /В САЩ подобни операции се наричат *МООТВ - Military Operations Other Than War*, в Русия се е наложил терминът „*тлеещи военни конфликти*“/.

При конфликт от този тип въоръжените сили трябва да изпълняват функции по разделяне на враждуващи групировки, разоръжаване на паравоенни формирования, издирване на военнопестъпници, оказване на логистична подкрепа на местното население, охрана на избори, участие в създаване на местни органи на властта, охрана на хуманитарни мисии и др. На практика войските водят бойни действия в условията на урбанизиран терен и враждебна среда. В такива условия са неприложими тежки оръжия – танкове, артилерия и авиация. МООТВ конфликтът има следните основни характеристики:

- като правило по силата на религиозни, културни и етнически различия местното население не е приятелски настроено към мироопазващите сили, като чести са проявите на открита агресивност;
- операциите се водят в условията на гъстонаселени селища, които изобилстват с изкуствени и естествени укрытия;
- армейските части са разпокъсани на малки подразделения, налага се патрулиране с голямо отдалечаване от базовите лагери;
- конфликтът се води в условията на масово присъствие на журналисти от електронни медии, всяка ескалация на насилие практически мигновено става достояние на обществеността;
- противникът напада внезапно от минимално разстояние – 20 ... 100 метра;
- противникът не се идентифицира с униформи отличителни знаци, преди и след удара се смесва с мирното население, което като правило му симпатизира;
- противникът използва леко стрелково оръжие и гранатомети;
- характерно е масовото използване на терористи – самоубийци;
- противникът е мобилен, използва разнообразни средства за комуникация;
- противникът използва за своите цели жени и деца;
- противникът е готов на всякакъв род провокации;
- миротворческите сили имат мандат за действие от местните правителства или международни организации и са под постоянен техен контрол .

В резултат на всичко това градът се превръща във враждебна територия – фронт без тил и флангове в който всеки може да бъде враг.

Всичко това довежда до нетипичната роля на въоръжените сили в този конфликт. От армейски техните функции се превръщат в чисто полицейски, действия за които до скоро не бе обучавана нито една армия в света. От военослужещия се изисква мигновена реакция за поразяване на целта, като оставя открит въпроса дали това е легитимна цел или поразеният е мирен гражданин, дали дадена демонстрация е мирна или разпръскването и няма да доведе до открит метеж. Обикновено нито времето нито мястото не дават възможност за вземането на правилно и своевременно решение относно характера на заплахата и начина на пресичането и.

Всичко това налага разработването на нов тип екипировка и въоръжение за армейските подразделения .

Преди всичко трябва да подчертаем, че **обсолютно нелетално оръжие не може да съществува**. Като цяло човешкият организъм е прекалено сложен, а хората са твърде различни за да кажем, че едно оръжие е съвсем безопасно за всички срещу които ще се

използва. Затова би било по-правилно като начало да се допусне, че оръжието предназначено за армейските части може в определени случаи да доведе до летален изход. Това оръжие преди всичко трябва да държи противника на достатъчно разстояние от използващия го и достатъчно надеждно и недвусмислено да пресича всеки акт на агресия. Неговото използване трябва да бъде като предупреждение за възможността за по-радикално противодействие и решимост за пресичане на всяка проява на агресия. Използването на такова оръжие трябва да създаде около военослужещия зона която е изцяло под негов контрол. Наличието на такава зона ще даде на военослужещия самочувствие, време и възможност за обективна оценка на ситуацията, ще го избави от колебанието за това какво средство да приложи и същевременно да сведе до разумен минимум опасността за лицето срещу което ще бъде използвано.

Нелеталното оръжие може да се използва за:

- разсейване на тълпи;
- неутрализация на въоръжени лица укрили се зад барикада;
- предотвратяване бягството и укриването на пострекателите към безпорядък ;
- спиране на автомобили и матоциклети с минимална опасност за пътниците;
- временно извеждане от строя на личния състав и техниката на противника.

ВИДОВЕ НЕЛЕТАЛНИ ОРЪЖИЯ

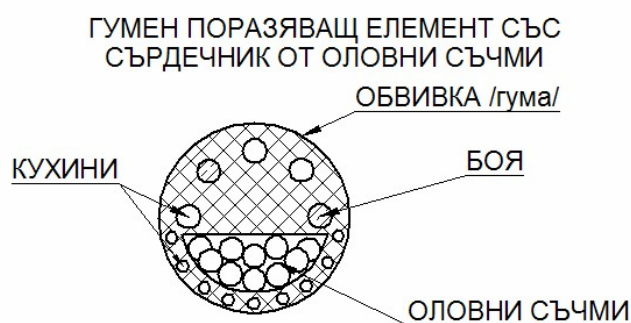
1. Оръжие с ударно – кинетично действие

Оръжието с ударно – кинетично действие поразява чрез еластичен снаряд изстрелян от огнестрелно оръжие с помощта на барутен заряд.

Дадения тип оръжие е известен отдавна и от средата на XX век се използва масово от силите на полицията за потушаване на улични безледици. Основно се използват гладкоцевни многозарядни пушки тип „ПОМПА”. Съществува огромно разнообразие поразяващи елементи по вид и маса.

Във всяко кинетично оръжие с „нормален” армейски калибър /5,54... 9mm/ поради малкия си калибър еластичния снаряд има малка маса и енергия. За да се увеличи енергията е необходимо да се увеличи началната скорост на проектила, което го прави силнотравматичен /непригоден/ за използване на къси дистанции . На големи дистанции на стрелбата поради бързото падане на скоростта боеприпасите са загубили голяма част от енергията си и не са ефективни.

На схемата по-долу е показан поразяващ елемент за оръжие с ударно-кинетично действие. Състои се от обвивка от твърда гума в която има сърцевина от пореста гума и сърдечник от оловни съчки . В сърцевината има микрокамери със трудномиеща се боя, които допълнително маркира попадението.

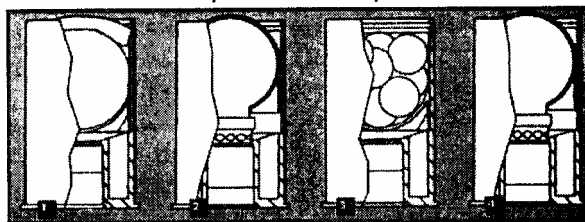

Съгласно данните приведени в руски патент RU 2134401 [3] и патент на Великобритания 94/01377 [3] за да бъде надеждно елиминиран човек с маса 76kg е необходима енергия от 270J. Динамичното въздействие на гуген куршум с енергия над указаната стойност може да предизвика тежки травми и да застраши живота на пострадалия. Дулната енергия на нелеталното оръжие не бива да

превишава 270J /В Русия е разрешено за гражданска употреба травматичното оръжие „ОСА” , дулна енергия 110J, калибър 16mm/.

С цел по-лесното откриване на попаднал в тялото гуген куршум в него се съдържат метални частици, което позволява откриването му с рентген.

В момента полицейските подразделения в много страни разполагат със специално разработени оръжия с калибър 35...40mm. Типичан представител е показаното на снимката оръжие Flash на фирмата Verney-Carron.

Даденият модел стреля с четири вида боеприпаси, които са показани на снимката, от ляво на дясно както следва: боеприпаси с кръгъл гумен куршум с маса 28g, боеприпаси с маркиращ куршум, снарядени с 23g немиеща се боя, боеприпаси с 9 гумени куршума с диаметър по 17 mm и боеприпаси, снарядени с газова капсула с 23g прах CS. По кинетичен ефект тези боеприпаси са ефективни на дистанция от 50 до 70 m.

Като радиус на поражение това оръжие има приемливи данни, но това е чисто полицейска ситема. В условията на МООТВ е неприемливо, защото би натоварило военослужещия с излишно оръжие, боекомплект и като цяло би затруднило действията му.

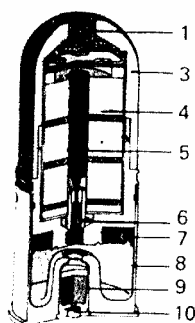
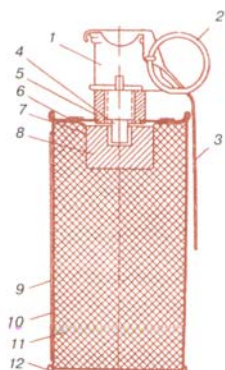
Редица фирми са разработили ръчни шокви гранати които поразяват противника с гумени осколки и имат светлинно и шумово шокво действие. На снимката по – долу е показана френската граната DBD/95.

Съществуват образци на травматични боеприпаси за 40x46 mm подцевна гранатохвъргачка – снимката по-долу. Поразяващият елемент е граната от мека гума.

2. Газово /химическо/ оръжие

Сълзотворните газове се използват от силите за охрана на

обществения ред. Съществува огромно разнообразие от прибори за разпръскването им над обекта. От гледна точка на еветуални армейски средства е интересен варианта ръчна газова граната и газова граната за подцевен гранатомет показани на схемите по-долу.

За снаряжаване на боеприпасите се използват: CS-газ и CN-газ и Капсацин. Според данни на несекретни източници напоследък се правят опити с използването на психотропни препарати.

Като цяло използването на газове е особено ефикасно, но изисква използването на лични предпазни средства от своите войски. Използването на такива средства е в силна зависимост и от метеорологичните условия. Като недостатък трябва да се подчертае наличието на около 15... 30 секунди „инкубационен” период докато газът действа. Тези газове не действат ефикасно на хора намиращи се под наркотично или алкохолно въздействие.

Газово – кинетическо оръжие

За такъв тип оръжие се споменава в материалите на Втория европейски симпозиум по нелетално оръжие (European Symposium on Non-Lethal Weapons). Това е своеобразен хибрид

FN 303, Standalone version

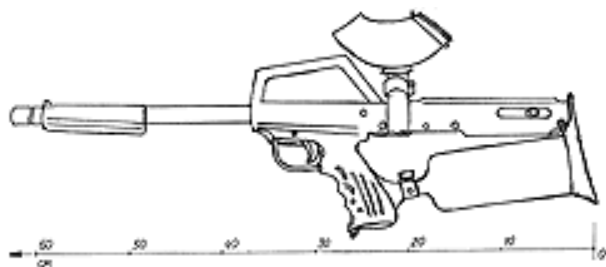
между травматичното оръжие и газовото оръжие. Целта е да се достави заряд от сълзотворен газ на значителна дистанция /50...100m/. На симпозиума фирмата FN е представила два образца на токова оръжие, като единия се монтира на автоматична винтовка М-16 и при това се запазват свойствата на бойното оръжие.

Според описанието и двете оръжия изстрелват пластмасови капсули с капсацин. При среща с целта те се разрушават, отдават изцяло енергията си и разпръскват облак от дразнещото вещество. Капсулите се изстрелват с помощта на съгъстен въздух. Калибърът на оръжието е 17...17,3mm, масата

на поразяващите елементи около 8,5g. Енергията е около 100J. И двете оръжия са самозарядни като пълнителите имат вместимост 15 сфери.

В момента полицията използва подобно средство за ликвидиране на безредици по стадионите. Оръжието е базирано на пейнт болна пушка. Поразяващите елементи са снабдени с маркиращо вещество и капсацин.

На снимките по долу се показани оръжието и поразяващия елемент.

ПОРАЗЯВАЩ ЕЛЕМЕНТ НА НЕЛЕТАЛНО ОРЪЖИЕ

Поразяващия елемент представлява сфера, състояща се от желатинова обвивка разделена от преграда на две камери, в едната камер има заряд от дразнещо вещество /сълзотворен газ/, втората камера е снабдена с бързосъхнещо лепило, в камерата с лепило има текстилни влакна като напълнител и средство за сковавване на поразения обект.

3. Електрошоково оръжие /електрошокови прибори/

Съществува огромно разнообразие от електрошокови прибори. За използването им е необходим пряк контакт с нападателя, което е недопустимо за условията на армейско средство. Приборите които изстрелват електроди в противника са неизползваеми на по – големи разстояния и срещу тълпи.

4. Звуково оръжие

Това оръжие се базира на насочено действие на звук с определена честота и сила. За него няма особено много данни. Споменава се честота от няколко десетки КHz и сила около 200db. При това възникват барометрични травми на слуховите органи.

5. „Лепящо” оръжие

Подобно оръжие е разработено от „Сандиа нешинъл лабораториз”. Оръжието изстрелва заряд от бързосъхнещо лепило с което скована действията на противника. Засега не се публикувани данни за реално използване на това оръжие.

6. Оръжие изстрелващо мрежи

Това оръжие е предназначено за блокиране на агресивно настроени граждани. На снимките по-долу са дадени образец на оръжие и боеприпаси. Далечината на стрелба е няколко десетки метра. При изстрел под действие на насрещния въздушен поток мрежата се разтваря и се оплита около обекта.

Това оръжие е удобно за използване от полицията, но за армейски цели е трудноприложимо.

7. Боеприпаси отделящи неприятна миризма /Stiek Bomb/

Тези оръжия изстрелват контейнери, които при попадане в целта отделят силна неприятна миризма. Това по принцип е напълно несмъртоносно оръжие, но едва ли би било ефективно срещу въоръжена тълпа религиозни фанатици. Освен това по разкази на хора посетили държави, които биха били театър на използването на такова оръжие, там изобилства от неприятни миризми. Едва ли неприятната за европейца миризма е дотолкова чужда на жителя на близкия или средния изток.

8. Микровълново оръжие

Това е оръжие което подлага целта на високочестотно облъчване – честота 94...95GHz, мощността се регулира в рамките на 1... 5 mJ/cm². Това оръжие не е нито компактно, нито безопасно. Засега не е напълно изяснена клиничната картина на поражението. Няма данни такова оръжие да е използвано, но вероятно по време на последните конфликти е имало войскови изпитания.

9. Лазерно оръжие

Такова оръжие е създадено от лабораторията „ФИЛИПС” на ВВС на САЩ. Лабораторията е разработила лазерен ослепител „Сейбър-203”. Изделието има размерите на

боеприпасиет за гранатохвъргачка М203 и може да се поставят в цевта му. С оръжието е експериментирано през 1995 година в Сомалия. Далекобойността е около 300 m. Оръжието позволява използването на гранатомета и с щатните боеприпаси.

Въпреки, че това оръжие е несмартносно, то неговото използване може да доведе до трайна загуба на зрението на противника.

10. Оръжие използвано от силите за психологически операции

Това са определени радио и телевизионни предавания, разпространяване на слухове, печатни издания и други средства, които са предназначени да подкопаят духа на противника до момента на сблъсъка.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Изхождайки от написаното по-горе като удачен вариант за въоръжение мироопазващи сили е удачно да се приеме оръжие с ударно – кинетично действие като за платформа се използва щатно армейско оръжие. Подобна система би могла да бъде монтирана вместо подцевна гранатохвъргачка или самата подцевна гранатохвъргачка да изстрелва специални боеприпаси /с ударно или с газово кинетично действие/. Използването на допълнително /второ/ оръжие от боеца например “пушка – помпа” само ще увеличи и натоварването върху него. Използването на ултразвуково, лазерно или микровълново оръжие към момента и в близките 5 години изглежда нереално.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] В.И. Муроховский, С.Л. Федоров. Оружие пехоты. Издательская компания "Арсенал-Пресс". Москва. 1992.
- [2] Ян.Хогг. Боеприпасы: патроны, гранаты, артиллерийские снаряды, минометные мины. Эксмо-Пресс. 2001.
- [3] <http://www.kiev-security.org.ua/>
- [4] <http://www.makarov.com/>
- [5] <http://policemarker.narod.ru/index.html>

*

NON-LETHAL WEAPONS

Annotation: *In the report was examined the tactical and legal problems about using on non-lethal weapons, different kinds of non-lethal weapons and their workability in the circumstances on peacekeeping operations.*

Key words: *non-lethal weapon; weapon with blowing - kinetic action; gas (chemical) weapon; electricityshock weapon; sound weapon*

*

инж. Иво Любомиров Балеvски, гр. Горна Оряховица, ул. Панайот Цвикеv № 20, тел 0887680289, e-mail: ivo_balevsky@hotmail.com, ivo_balevsky@mail.bg, ICQ: 192158089